

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства
імені Костянтина Немця
Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету геології, географії, рекреації і туризму

Катерина КРАВЧЕНКО
2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВСТУП ДО ФАХУ»

рівень вищої освіти бакалавр

галузь знань A Освіта

спеціальність A4.07 Середня освіта. Географія

освітня програма Середня освіта (Географія)

галузь знань C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

спеціальність C6 Географія та регіональні студії

освітня програма Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток

вид дисципліни обов'язкова

факультет геології, географії, рекреації і туризму

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

«27» серпня 2025 року, протокол № 12

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Катерина Юріївна СЕГІДА, д. геогр. н., професор, професор кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства імені Костянтина Немця

Світлана Іванівна РЕШЕТЧЕНКО, к. геогр. н., доцент, доцент кафедри фізичної географії та картографії

Віліна Анатоліївна ПЕРЕСАДЬКО, д. геогр. н., професор, професор кафедри фізичної географії та картографії

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства імені Костянтина Немця

Протокол № 11 від «27» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

«27» серпня 2025 р.

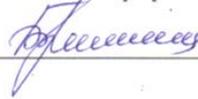
Людмила НСМЕЦЬ

Програму схвалено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії

Протокол № 11 від «27» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

«27» серпня 2025 р.

Анатолій БАЙНАЗАРОВ

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Середня Освіта. Географія»

Гарант освітньо-професійної програми

Катерина БОРИСЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

Гарант освітньо-професійної програми

Катерина КРАВЧЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол від «27» серпня 2025 року № 7

Голова науково-методичної комісії

Юлія ПРАСУЛ

(підпис)

«27» серпня 2025 р.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Вступ до фаху» складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів за спеціальностями

A4.07 Середня освіта. Географія, освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія)

С6 Географія та регіональні студії, освітньо-професійна програма «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів уявлення про географію як науку, навчальну дисципліну і спеціальність, предметне поле її спеціальних та галузевих теорій, структурування сучасної географії, історію становлення і розвитку географії як науки, місце географії у сучасному світі та роль географа у прикладних дослідженнях.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є забезпечити засвоєння знань про об'єкт, предмет, сучасну структуру та розвитку географії як науки; роль географічної освіти у сучасному світі, компетентності сучасного географа; - дати основні поняття, сучасні концепти, задачі та виклики, застосування практичних знань за освітніми програмами спеціальностей; - навчити самостійно планувати й здійснювати самостійну й індивідуальну роботу з географічних дисциплін; користуватися методичним апаратом підручників і навчальних посібників з географії.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	1-й
Лекції	
32 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
42 год.	78 год.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Відповідно до ОП «Середня освіта. Географія» спеціальності A4.07 Середня освіта. Географія:

- **ЗК2.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

- **ЗК4.** Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).
- **ЗК8.** Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).
- **ЗК9.** Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).
- **ФК 1.** Усвідомлення предметної області та розуміння професійної діяльності (організаційна компетентність).
- **ФК 2.** Здатність переносити систему наукових знань у практичну діяльність та площину навчального предмету / процесу, прогнозувати результати освітнього процесу, планувати освітній процес (прогностична компетентність).
- **ФК 9.** Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами, здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі (емоційно-етична компетентність).

Відповідно до ОП спеціальності С6 Географія:

- **ІК** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з економічної і соціальної географії та регіонального розвитку або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження суспільних об'єктів та процесів
- **ЗК02.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК03.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
- **ЗК07.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- **ЗК12.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
- **ЗК13.** Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Відповідно до ОП «Середня освіта. Географія» спеціальності А4.07 Середня освіта. Географія:

- **РН 1.** Знає основні історичні етапи розвитку предметної області.
- **РН 5.** Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.
- **РН 14.** Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, природничих, суспільних і точних наук в обсязі, необхідному для засвоєння географічних дисциплін, предмет дослідження географії, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки і географічних відкриттів.
- **РН 19.** Застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії.

Відповідно до ОП спеціальності С6 Географія:

- **ПР01.** Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук
- **ПР02.** Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ
- **ПР10.** Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні

1.8. Пререквізити: базовий рівень знань, підтверджений НТМ

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Розвиток географічної думки. Становлення географічної освіти

Лекція 1-2. Історія розвитку географічної думки. Географічні наукові школи. Історія географічної освіти. Витоки за античних часів. Географія стародавнього світу. Відкриття та вчені. Великі географічні відкриття. Географічні дослідження та освіта Середньовіччя. Географія ХХ ст. Німецька географічна школа. Французька географічна школа. Американська географічна школа. Сучасні географічні школи: напрямки, вчені, надбання. Дефініція поняття «географія», його трансформація та сучасне розуміння.

Лекція 3. Історія розвитку географічної думки в Україні.

Лекція 4. Місце географії в сучасному світі. Роль географічної освіти у сучасному світі. Міжнародний географічний союз та місце географії у вирішенні глобальних проблем людства. Дефініція поняття «географія», його трансформація та сучасне розуміння. Галузі географії. Компетентності сучасного географа та їхні відповідність потребам ринку праці. Особливості географічної освіти провідних освітніх систем світу.

Лекція 5. Освітня система в Україні. Нормативно-правова база освіти. Особливості української географічної освіти. Особливості навчального процесу в Україні та світі. Досвід США та країн Європи. Бакалаврські та магістерські програми за спеціальністю Географія та Середня освіта (Географія). Закон України про освіту. Методичні рекомендації МОН України щодо викладання географії. Інші законодавчі документи, що регламентують освітню діяльність.

Лекція 6. Освітньо-кваліфікаційна характеристика та компетентнісний підхід до її формування. Освітньо-професійна програма та навчальний план. Засоби діагностики якості підготовки фахівців та державна атестація. Форми організації навчального процесу в університеті. Структура навчального плану та його складові. Контрольні заходи та методи їх проведення. Тестування та його види і особливості. Організація навчання студента та структура навчального кредиту. Тестування та його види і особливості. Система освіти та її складові. Аналіз навчальних програм для учнів 1-11 класів «Географія» за академічним і профільним рівнем стандарту.

Тема 2. Сучасні напрями географічної науки та освіти

Лекція 7-8. Фізична географія, картографія, геоінформатика і кадастр: основні поняття, сучасні концепти, задачі та виклики, застосування практичних знань. Методологічні основи картографії, геоінформатики і кадастру. Сучасні концепції та ключові теорії в галузі картографії, геоінформатики і кадастру. Компетентності фахівця за освітньо-професійною програмою. Місце сучасного фахівця у галузі картографії, геоінформатики і кадастру у вирішенні проблем сьогодення. Організація науково-дослідної роботи. Соціальний запит та сучасні виклики.

Лекція 9-10. Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток: основні поняття, сучасні концепти, задачі та виклики, застосування практичних знань. Методологічні основи економічної та соціальної географії. Інструментарій науки. Основні поняття та категорії. Сучасні концепції та ключові теорії в галузі соціальної, економічної географії, регіоналістики. Компетентності фахівця за освітньою програмою. Місце сучасного економ географа у вирішенні проблем регіонального розвитку. Соціальний запит та сучасні виклики. Прикладне значення суспільно-географічних досліджень.

Лекція 11-12. Географія рекреації та туризму: основні поняття, сучасні концепти, задачі та виклики, застосування практичних знань. Методологічні основи географії рекреації та туризму. Інструментарій науки. Основні поняття та категорії. Сучасні концепції та ключові теорії географії рекреації та туризму. Компетентності фахівця за

освітньою програмою. Місце сучасного фахівця у галузі географії рекреації та туризму у вирішенні проблем сьогодення. Соціальний запит та сучасні виклики.

Тема 3. Географічна освіта та наука для сталого розвитку

Лекція 13. Основи географічних наукових досліджень. Поняття про наукові дослідження та науково-дослідну роботу. Види і форми. Роль науково-дослідної роботи у формуванні професійних компетентностей географів. Методологія наукового дослідження. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Джерела даних для географічного дослідження. Поняття бази даних, вимоги до її формування. Інформаційно-пошукові системи. Програма географічного дослідження. Методи інформаційного забезпечення. Методи аналізу емпіричних даних географічних досліджень. Основні етапи географічних досліджень. Поняття про наукові публікації: класифікації, структура, види наукових статей. Поняття про наукометричні бази, їх перелік, пошук та вибір видань, які відповідають напрямку досліджень. Цитування як вимірник затребуваності дослідження та його результатів. Поняття про impact-фактор, H-індекс, показники Source Normalized Impact per Paper (SNIP) та SCImago Journal Rank (SJR). Поняття про академічних плагіат, наукову етику та моральні принципи.

Лекція 14-16. Освіта для стійкого розвитку: значення та місце географії як інтегративної дисципліни. Витоки ідей освіти для стійкого розвитку. Діяльність міжнародних організацій з питань забезпечення стійкого розвитку. Якісна освіта як одна із 17 цілей сталого розвитку 2030. Особливості впровадження освіти для стійкого розвитку в країнах світу. Потенціал географії для забезпечення освіти для стійкого розвитку. Особливості діяльності Міжнародного географічного союзу. Люцернська «Декларація про географічну освіту для сталого розвитку». Міжнародній хартії географічної освіти. Географічна освіта для стійкого розвитку в Україні.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с. р.		л	с	лаб.	інд.	с. р.
Тема 1. Розвиток географічної думки. Становлення географічної освіти	30	12	4			14	30	2	2			26
Тема 2. Сучасні напрями географічної науки та освіти	30	12	8			10	30	2	2			26
Тема 3. Географічна освіта та наука для сталого розвитку	30	8	4			18	30	2	2			26
Усього годин	90	32	16			42	90	6	6			78

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Географічна освіта та наука: становлення, розвиток, сучасний стан і перспективи. Географічні витоки та прояви в сучасному світі	2	1
2	Освітня система в Україні: нормативна база, структура, проблеми та перспективи. Основні компетентності в сучасній географічній освіті	2	1
3	Освітні системи країн світу та місце в них фізичної географії, моніторингу і кадастру природних ресурсів, картографії, геоінформатики і кадастру	2	1
4	Освітні системи країн світу та місце в них економічної та соціальної географії, геоурбаністики, регіоналістики та країнознавства	2	1
5	Освітні системи країн світу та місце в них географії рекреації та туризму	2	
6	Слідом за річчю ('Following the thing') або «Встановлення зв'язку» ('Making the connection') (презентація)	2	
7	Освіта для стійкого розвитку: місце географії як інтегративної дисципліни.	2	2
8	Географічні аспекти стійкого розвитку	2	
	<i>Разом</i>	<i>16</i>	<i>6</i>

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми та види роботи (самостійно ознайомитися з теоретичним матеріалом, підготувати тези основних питань відповідних розділів), форма контролю	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Ознайомитися з особливостями географічних знань у Стародавній Греції, Стародавньому Римі, у середньовіччі (в Європі й арабському світі). Обговорення на семінарському занятті	5	10
2	Ознайомитися з нормативними документами забезпечення якості освіти в Україні. Обговорення на семінарському занятті	5	10
3	Ознайомитися з методологічними основами економічної, соціальної географії та регіонального розвитку. Обговорення на семінарському занятті	5	10
4	Ознайомитися з методологічними основами фізичної географії, моніторингу і кадастру природних ресурсів. Обговорення на семінарському занятті	2	8
5	Ознайомитися з методологічними основами географії рекреації і туризму. Обговорення на семінарському занятті	3	8
6	Ознайомитися з основами наукових географічних досліджень. Обговорення на семінарському занятті	6	10

7	Ознайомитися з діяльністю міжнародних організацій у галузі забезпечення освіти для стійкого розвитку Обговорення на семінарському занятті	6	10
8	Підготовка до поточної та підсумкової контрольної роботи	10	12
	<i>Разом</i>	<i>42 год.</i>	<i>78год.</i>

6. Індивідуальне завдання

Не передбачено.

7. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративні;
- репродуктивні;
- проблемного викладу;
- частково-пошукові.

Навчально-методичне забезпечення міститься у сертифікованому дистанційному курсі на LMS Moodle «Вступ до фаху» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6736>

8. Методи контролю

Контроль знань і умінь студентів – невід’ємна складова педагогічного процесу та форма зворотного зв’язку при вивченні навчальної дисципліни «Вступ до фаху». Використовуються наступні види контролю: 1) поточний; 2) підсумковий.

Поточний контроль – контроль рівня знань та вмінь у процесі навчання, який проводиться на лекціях, семінарських заняттях. Його види та форми:

- усне опитування (індивідуальне, комбіноване, фронтальне),
- участь в обговоренні та дискусії;
- тестове опитування та письмовий контроль.

Для проведення контролів використовуються LMS Moodle <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5939> з автентифікацією здобувача у режимі відеоконференції з аудіо- і відео- фіксацією.

Здобувачу можуть бути зараховані результати неформальної освіти, а саме у разі наявності у здобувача результатів неформальної освіти, здобутих шляхом проходження професійних курсів/тренінгів, професійних стажувань, здобуття громадянської освіти, онлайн освіти, онлайн-курсів на провідних освітніх платформах (зокрема Дія.Освіта <https://osvita.diia.gov.ua/>, www.coursera.org, <http://www.prometheus.org.ua/> та інші). Комісія кафедри може ухвалити рішення про зарахування відповідних результатів навчання. Умовами зарахування є: відповідність змісту й результатів навчання, визначених у сертифікаті/свідоцтві, програмним результатам навчання дисципліни; відповідності компетентностей, набутих під час курсу, цілям та результатам навчання дисципліни; підтвердження проходження курсу офіційним документом (сертифікат, свідоцтво тощо); визначення кількості балів, що підлягають зарахуванню, відповідно до шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів в університеті; прийняття рішення кафедрою або уповноваженою комісією на основі аналізу поданих матеріалів. Рішення про визнання результатів неформальної освіти приймається на засіданні кафедри (або уповноваженою комісією) та оформлюється відповідним протоколом.

9. Схема нарахування балів

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль, самостійна робота та індивідуальне завдання								Разом	Залік	Сума	
ТЕМА 1		ТЕМА 2				ТЕМА 3		Контрольна робота, передбачена навчальним планом	60	40	100
C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8				
5	5	5	5	5	5	5	5	20			

C 1, C 2, ... – семінарське заняття

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Дистанційний курс «Вступ до фаху» сертифіковано на LMP Moodle <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6736>

Критерії оцінювання:

Виконання практичних вправ, доповіді за темами, відповіді на запитання, участь у дискусії.

0 балів – робота не виконана, 1-2 бали – виконана частково, відтворена інформація з Інтернет, знання фрагментарні та поверхові; 3-4 бали – завдання виконано повністю, робота містить окремі помилки, знання достатні; 5 бали – завдання виконано повністю, висновки обґрунтовані, знання свідчать про високий рівень підготовки.

Контрольна робота, передбачена навчальним планом – 9 балів: тестові завдання – 3 бали, завдання на розкриття сутності понять – 2 бали, практичні завдання – 4 бали

Підсумкова (залікова) робота – 40 балів: тестові завдання, завдання на розкриття сутності понять – 13 балів; практичні завдання – 15 балів; питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 12 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	<i>дворівнева</i>
50 – 100	зараховано
0-49	не зараховано

10. Рекомендована література:

Основна

1. Sehida Kateryna, Santos Ferreira Carla Sofia, Husieva Nataliia, Kravchenko Kateryna, Kliuchko Liudmyla, Kucheriava Hanna, Suptelo Olha, Telebienieva Ievgeniia (2025). Integrating Sustainable Development into Geographical Education: From Global Perspectives to the Case of Ukraine. Visnyk of V. N. Karazin Kharkiv National

- University. Series Geology. Geography. Ecology, (63), 253-264.
<https://doi.org/10.26565/2410-7360-2025-63-28>
2. Вступ до географії: навчальний посібник / Л.М. Булава. – Полтава: ПДПУ імені В.Г.Короленка, 2010. – 32 с.
  3. Вступ до фаху: географія і суспільство: навч. посіб. / І.В. Гукалова, Д.С. Мальчикова. Стереотип. вид. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 268 с.
  4. Гришанков Г. Е. Вступ до фізичної географії. Предмет і метод./ Г.Е. Гришанков – К., 2001. - 249с.
  5. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.
  6. Кравець О.М. Конспект лекцій з дисципліни «Вступ до фаху» (для студентів 1 курсу всіх форм навчання напряму підготовки 6.020107 «Туризм») [Текст] / О. М. Кравець; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 98 с.
  7. Мезенцев К. В. Проблеми та перспективи української суспільної географії ХХІ століття <http://www.academia.edu/2548348>
  8. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: навч.посібник. / Г.М. Мешко. – К.-Академвидав, 2010. – 200 с.
  9. Немець Л., Сегіда К., Кандиба Ю., Кравченко К. (2021) До питання підготовки фахівців у галузі суспільної географії та регіонального розвитку в Україні / Проблеми сучасної освіти : зб. наук.-метод. пр. Харків, 2021. Вип. 12. С.21-35 URL : <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/>
  10. Топчієв О. Г. Методологічні проблеми та трансформації у сучасній соціально-економічній географії / О. Г. Топчієв, В. В. Яворська // Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки, випуск 1(16), 2011. – <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/8119>
  11. Топчієв О. Г. Методологічні трансформації предметної області вітчизняної географії / О. Г. Топчієв // Українська географія: сучасні виклики : збірник наукових праць у 3-х томах. Т. 1. – К. : Принт-Сервіс, 2016. – 235 с.
  12. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії: Підручник. – Одеса: Астропринт, 2009. – 544 с.
  13. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика: навчальний посібник. – Одеса, 2005. – 632 с.
  14. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – Вид. 3-тє, перероб. і доп. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 168 с.
  15. Шаблій О.І. Основи суспільної географії: Підручник: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С. 102.
  16. Шищенко П. Г. Чому географічна освіта має свою міжнародну Хатію / П. Г. Шищенко, Н. В. Мунич, О. Ю. Дмитрук // Сучасні проблеми розвитку географічної освіти і науки в Україні : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 26-28 листопада 2015 р.) / Київ, нац. ун-т ім. Т.Шевченка.– К. : ЦОП «Глобус», 2015.– С.5-8.

Допоміжна

1. Niemets, K., Sehida, K., Niemets, L., Kravchenko, K., Kobylin, P., Telebienieva, I., Kliuchko, L. (2022). Methodology of human-geographical researches: contemporary approaches and methods. Visnyk of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series Geology, Geography Ecology, Issue (56), p. 143-158 <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2022-56-10>

2. Niemets, L., Sehida, K., Kobylin, P., Tahsin Şahin, M., Bartosh, O., Telebienieva, I., Kravchenko, K., & Kliuchko, L. (2023). Integrative role of human geography in solving global problems of modernity. *Visnyk of V. N. Karazin Kharkiv National University, Series "Geology. Geography. Ecology"*, (58), 171-187.
<https://doi.org/10.26565/2410-7360-2023-58-14>
3. Rudenko L.H, Zaiachuk M.D., Lisovskyi S.A., Maruniak Eu.O., Munich N.V., Peresadko V.A., Ponomarenko O.M. (2022). *Russia's Military Aggression in Ukraine and its Consequences for Geographic Education and Science. Ukrainian Geogr. J. 4 (120), 4-12* <https://doi.org/10.15407/ugz2022.04.004>
4. Багров М.В. Статус, місія і перспективи географії: Про сучасні підвалини давньої науки / М.В. Багров, Л.Г. Руденко, І.Г. Черваньов// Український географічний журнал. – 2010 - №2. – С. 5-13.
5. Гавриленко О. П. Методологія наукових досліджень / О.П. Гавриленко. К.: Ніка-Центр, 2008. – 172 с.
6. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні / Я.І. Жупанський. - Видання 2-ге. – К., 2006. – 276 с.
7. Маринич О.М. Структура географічної науки та її сучасний стан в Україні [Текст] / О.М. Маринич // УГЖ. – 1993. - № 1.- С.
8. Немець Л., Сегіда К., Телебенєва Є., Ключко Л. (2021) Освіта в галузі стійкого розвитку: можливості географії як інтегруючої дисципліни. Проблеми сучасної освіти : зб. наук.-метод. пр. Харків, 2021. Вип. 12. С.35-50. URL : <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/>
9. Олещенко В. Географічна наука на межі століть [Текст] / В. Олещенко // Красзнавство. Географія. Туризм. 2000. - №16.- С. 8-11.
10. Топчієв О.Г. Методологічні трансформації і сучасні парадигми в географії // Український географічний журнал. – 2010. – № 2. – С. 22-25.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Географіка (Географічний портал) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://geografica.net.ua/>
2. Географічний портал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://geosite.com.ua/index/0-66>
3. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua>
4. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
5. Глобальні цілі сталого розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>
6. Дистанційний курс на LMS Moodle Вступ до фаху [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6736>